

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО НАПИСАННЯ І ПІДГОТОВКИ ДО ЗАХИСТУ
ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

для здобувачів/-ок вищої освіти другого (магістерського) рівня
спеціальності 034 – Культурологія
за ОПП «Культурологія: гендерні дослідження»
(для всіх форм навчання)
Електронне видання

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри
політологічних та
культурологічних студій

Київ
2023

УДК 008:305(072)

Методичні рекомендації щодо написання і підготовки до захисту випускної кваліфікаційної роботи для здобувачів/-ок вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 034 «Культурологія» за освітньо-професійною програмою «Культурологія: гендерні дослідження» (для всіх форм навчання). / Укладачі : В.М. Леонтєва, О.В. Прокопенко, М.М. Щербина. – Київ : вид-во СНУ ім. В. Даля, 2023. Електронне видання.– 28 с.

Навчально-методичне видання спрямоване на допомогу виконання здобувач(к)ами освітньо-наукових завдань під час написання випускної кваліфікаційної магістерської роботи (ВКМР) та підготовки до її захисту. Метою видання також є рекомендації щодо закріплення та поглиблення в майбутніх фахівців теоретичного матеріалу і практичних навичок застосування набутих в університеті знань із загальних та фахових дисциплін, необхідних та корисних для успішної науково-дослідної роботи. Містить орієнтовний список тем ВКМР, рекомендації до змісту та структури ВКМР, технічні вимоги стосовно оформлення тексту ВКМР, перелік нормативних документів, якими має керуватися здобувач(ка), та інших корисних науково-інформаційних джерел, додатки (шаблони і приклади оформлення, пам'ятку здобувачеві перед захистом ВКМР).

Методичні матеріали розраховані на здобувачів/-ок вищої освіти за спеціальністю 034 – Культурологія (ОПП «Культурологія: гендерні дослідження») другого (магістерського) рівня всіх форм навчання.

Укладачі: д-р. філос. н., доц., проф. В.М. Леонтєва,
канд. філос. н, доц. О.В. Прокопенко,
канд. філос. н, доц. М.М. Щербина

Рецензент: д-р культурології, проф. О.О. Смоліна

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП	4
ВИМОГИ ДО ФОРМУЛЮВАННЯ ТЕМИ; ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ (ВКМР)	5
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ВКМР	6
Щодо структури та змісту ВКМР	7
Щодо процесу виконання магістерського дослідження	10
Щодо дотримування принципів академічної доброчесності	11
ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ВКМР	14
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	15
ДОДАТКИ	20
1. Орієнтовний список тем ВКМР	20
2. Шаблон оформлення титульних сторінок ВКМР	23
3. Приклад реферату	26
4. Приклад оформлення змісту ВКМР	27
5. Пам'ятка здобувачеві перед захистом ВКМР	28

ВСТУП

Написання та захист випускної кваліфікаційної магістерської роботи кожним/-ою здобувачем/-кою є завершальним кроком перебування в магістратурі і вичерпною засадою присудження освітнього ступеня магістра і відповідної освітньо-професійної кваліфікації. Для здобувачів/-ок вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 034 – Культурологія згідно ОПП «Культурологія: гендерні дослідження», безвідносно до форми навчання (денної, дуальної або заочної) це є **«магістр культурології, культуролог, організатор культурних проєктів, викладач культурології»**.

Підготовку ВКМР – проведення магістерського дослідження та написання тексту – здійснюють здобувач/-ки, які у повному обсязі опанували та засвоїли матеріал обов'язкових та вибіркових освітніх компонент, тобто не мають академічної заборгованості з жодної дисциплін та набули зазначених в ОПП компетентностей, а також успішно пройшли передбачені ОПП та Навчальним планом види практики: для денної форми навчання – творчу, педагогічну і переддипломну, для заочної – переддипломну.

Якість тексту ВКМР, її результати та їхня аргументованість, а також переконливість захисту ВКМР мають свідчити про сформованість інтегральної компетентності – здатності розв'язувати складні задачі та проблеми в галузі професійної діяльності культуролога або в процесі навчання, зокрема, за невизначеністю умов і вимог. Магістерська робота має виявити вміння здобувача/-ки грамотно проводити дослідження, інтерпретувати, систематизувати і класифікувати отримані результати.

ВИТЯГ

з навчального плану освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр», за спеціальністю 034 – Культурологія, із спеціалізацією «Культурологія: гендерні дослідження» для всіх форм навчання щодо підготовки випускної кваліфікаційної роботи:

Загальна кількість кредитів – 9; академічних годин – 270;

– самостійна робота – 270 годин.

**ВИМОГИ ДО ФОРМУЛЮВАННЯ ТЕМИ;
ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ
МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ (ВКМР)**

Випускна кваліфікаційна магістерська робота (ВКМР) зі спеціальності 034 – Культурологія (ОПП «Культурологія: гендерні дослідження») має бути присвячена такій культурологічній темі, яка пов'язана із цариною гендерних досліджень і є актуальною з практичної точки зору та/або містить проблемні (дискусійні) аспекти, що потребують теоретичного опрацювання. Здобувачеві важливо адекватно оцінювати свої дослідницькі сили і можливості – для того, щоб формулювання теми передбачало і потребувало саме магістерського рівня її опрацювання і розробки, тобто не було ані спрощенням («вузьким», як для бакалаврської роботи), ані ускладненням («занадто широким», як для докторського проєкту) проблеми і, відтак, призначення дослідження та розуміння його мети.

Список (формулювань), який пропонується – див. Додаток 1, не є ані офіційним ані вичерпним, тобто не є безальтернативним джерелом тем ВКМР, з якого має бути обрана тема: він вказує діапазон загального напрямку, в межах якого здобувачеві (у контакті з науковим/-ою керівником/-цею) бажано визначити/сформулювати дослідницьку тему, враховуючи практичний досвід творчої, педагогічної та, особливо, переддипломної практики.

Якщо наприкінці формулювання теми є текст, взятий в дужки та виділений курсивом, наприклад, «(у різні історичні часи та в різних соціокультурних просторах, у тому числі, в сучасних українських реаліях, – за вибором здобувача/-ки)», «(за вибором здобувача/-ки)», «(на прикладі будь-якої реформи – за вибором здобувача/-ки)» тощо, то він **не** належить до формулювання теми бо є поясненням для здобувачі/-ок, які самостійно (узгоджуючи це зі своїми науковими керівниками/-цями) визначають просторово-часові межі досліджуваного об'єкта/процесу, його належність до певної сфери культури, конкретні аспекти/тенденції, підлягають вивченню саме у випускній роботі, та т.і.

Тематика магістерських робіт має щорічно оновлюватися, уточнюючись у процесі індивідуальної роботи викладачів/-ок зі студент(к)ами магістратури та за обов'язкового врахування змістових аспектів, які швидко змінюються у світі, що трансформується, та сучасних, що розвиваються, наукових підходів у дослідженнях сфери культури та її гендерних складових, а також форм, методів і пізнавальних процедур, що використовуються у галузі гуманітарних наук, зокрема, в культурологічних і гендерних студіях.

Тема ВКМР кожного/-ї здобувача/-ки обговорюється і затверджується на засіданні кафедри.

Також треба враховувати те, що саме назвою теми зазвичай окреслюються межі *предмета дослідження* і визначається *мета* і низка *дослідницьких завдань* ВКМР, тому формулювання теми – як назви ВКМР – має бути методологічно обумовленим і вивіреном за наявними науковими джерелами («винахід велосипеда» не лише недоречний, а і недопустимий).

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ВКМР

Згідно Стандарту вищої освіти за спеціальністю 034 «Культурологія» галузі знань 03 «Гуманітарні науки» для другого (магістерського) рівня освіти затвердженого Наказом МОН України № 803 від 16.06.2020, «Кваліфікаційна робота має передбачати розв'язання складної спеціалізованої задачі або практичні проблеми культурології, що характеризуватися комплексністю та невизначеністю умов. Кваліфікаційна робота не повинна містити плагіату, фальсифікації, фабрикації» [32, с.8].

Згідно ОПП «Культурологія: гендерні дослідження», ВКМР для другого (магістерського) ступеня вищої освіти передбачає самостійне вирішення дослідницької, науково-практичної або прикладної задачі з культурології.

Треба усвідомлювати і враховувати під час виконання магістерського дослідження, що система оцінювання магістерської роботи спирається на такі параметри:

- актуальність і перспективність теми дослідження,
- глибина аналізу спеціальної літератури, у тому числі й використання новітніх праць як вітчизняних, так і зарубіжних фахівців,
- методика дослідження,
- достовірність і верифікованість висновків,
- ступінь наукової новизни,
- логіка викладення матеріалу,
- стиль, мова і орфографія викладення матеріалу.

Усі ці моменти спеціально висвітлюються/наголошуються в рецензії, яку перед захистом ВКМР має дати призначений/-а кафедрою офіційний/-а зовнішній/-я рецензент(ка) – спеціаліст(ка) у даній галузі наукового знання.

Щодо структури та змісту ВКМР

Магістерська робота має містити такі *структурні компоненти* у такій послідовності:

- титульні сторінки (див. Додаток 2);
- реферат (див. Додаток 3);
- зміст (див. Додаток 4);
- вступ;
- основну частину (розділи і підрозділи);
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (за наявністю).

Вступ має відповідати такій загальній структурі:

- актуальність обраної теми;
- ступінь опрацьованості проблеми;
- мета та завдання роботи;
- наукова новизна;
- теоретична та практична значущість роботи;
- методологія дослідження;

- положення, що виносяться на захист;
- апробація отриманих результатів.

Перш за все, з перших рядків *вступу* аргументується *актуальність теми* – розкриваються причини звернення саме до сформульованої і затвердженої теми (проблеми/низки проблем), з точки зору об'єктивного ходу культурно-історичного процесу і його тут-і-тепер, та з точки зору логіки вивчення цієї теми і власного дослідницького інтересу. Тут доцільно використати матеріал тексту п. 2.1 власного звіту з переддипломної практики – і перейти до викладання ступеня опрацьованості проблеми.

Аналіз *ступеня опрацьованості проблеми* передбачає огляд наявної (доступної) наукової літератури, присвяченої даній тем (а також, за потребою, відповідно до теми, – законодавчих документів, художніх, публіцистичних та інтернет-джерел).

Далі потрібно чітко сформулювати об'єкт та предмет дослідження, пам'ятаючи про обов'язкову належність об'єкта до сфери культурного життя, яка містить явну гендерну складову, та про необхідність її зафіксованості у предметі дослідження.

Мета і завдання дослідження мають бути сформульованими таким чином, щоб кожне з завдань можна було кваліфікувати як крок (етап) до досягнення мети, а кожен з висновків – як результат вирішення відповідних дослідницьких завдань.

Перелік конкретних завдань магістерського дослідження формально має бути «наданим» здобувач(к)ам їхніми науковими керівниками/-цями, але для тих, хто навчається в культурологічній магістратурі, є виправданим і бажаним самостійне визначення дослідницьких завдань кожним/-ою здобувачем/-кою (звісно, сумісно із науковим/-ою керівником/-цею). Зазвичай, викладення процесу вирішення кожного завдання є текстом відповідного підрозділу, якій – так само, зазвичай – закінчується певним результатом, що подається як висновок або припущення, що містять елементи новизни. Тому завдання

мають бути змістовно і методологічно узгодженими одне з одним – щоб текстуальні виклади їхнього вирішення можна було групувати у розділи.

Наукова новизна, як правило, пов'язана саме з комплексною реалізацією – через вирішення низки завдань – поставленої мети, у формулюванні якої вже має міститися або новий аспект дослідження, або доцільність новітнього підходу до проблеми, або врахування нових (порівняно із дослідженими раніше) контекстів, тощо.

Теоретична та практична значущість переважної більшості робіт випадків впливає саме з наукової новизни, тобто з їхніх результатів, які, у свою чергу, великою мірою залежать від методів, що їх використано й застосовано під час дослідження. Тому наступний фрагмент вступу має бути присвячений *методології* дослідження.

Методологію у вступі доцільно охарактеризувати як цілісність (синтез, інтеграцію або послідовність та взаємну доповнюваність, поліфонію тощо) пізнавальних настанов, принципів, підходів та методів – теоретичних і (за потребою) емпіричних, які використані у всій роботі, але допускається конкретизація стосовно окремих методів, процедур та методик, що застосовуватимуться при вирішенні того чи іншого завдання, але без детальних подробиць, тобто також у загальному вигляді. Якщо тема ВКМР є міждисциплінарною або потребує трансдисциплінарного підходу, це має бути обґрунтовано (із зазначенням меж використання тих чи інших груп методів поясненням критеріїв вибору саме цих методів і т. п.).

Положеннями, що виносяться на захист, є результати – висновки – магістерського дослідження, сформульовані особливим чином, а саме: через розкриття змісту конкретно зробленого (а саме: узагальнення, нової чи зробленої вперше аргументації/обґрунтування, доведення, зробленого уперше порівняння, нової інтерпретації тощо) з чітким виокремленням елементів новизни. Захисту підлягає саме зміст елементів новизни разом із достовірністю (достатньою обґрунтованістю) відповідного висновку щодо «узагальнення», «аргументації» і т. д. У магістерській роботі таких положень,

зазвичай, подається не менш, ніж 3–4. Тобто оптимальною кількістю положень, які виносяться на захист, є 4–6 (але це не означає, що їх не може бути 7 або 8 і більше: це залежить від конкретної теми, методів і глибини/всебічності її дослідження, особистості здобувача/-ки та ін. ситуативних чинників).

Під *апробацією отриманих результатів* мається на увазі перелік публікацій здобувача/-ки по темі ВКМР плюс перелік конференцій, симпозіумів, семінарів, тренінгів тощо, де основні результати магістерського дослідження були представлені на обговорення без публікації (однак доповідь, повідомлення або участь здобувача/-ки у дискусії/круглому столі зазначено у Програмі відповідного заходу – це є доказом апробації).

Щодо процесу виконання магістерського дослідження

Підготовку до написання ВКМР слід почати із глибокого усвідомлення дослідницьких завдань та ретельного підбору спеціальної літератури – наукової і методичної (за потребою – також публіцистичної, художньої) та емпіричного матеріалу – каталогів експозицій, репертуарних планів театрів, даних статистики та політологічних, соціологічних, психологічних, педагогічних тощо досліджень. Як правило, певні фрагменти вступу та «методологічного» підрозділу, якщо такий планується, пишуться під час переддипломної практики, входять до звіту з неї і переносяться (в наявному або переробленому вигляді) до тексту ВКМР.

У викладі (при описанні та аналізові) процесу вирішення конкретних завдань можна приділити увагу тим методам и пізнавальним прийомам, які безпосередньо використані у тому чи іншому випадку, але слід намагатися не допускати дослівного дублювання з текстом вступу (фрагмента, присвяченого методології дослідження).

Текстові фрагменти вступу щодо висвітлення наукової новизни, теоретичної та практичної значущості роботи додаються до вступу після написання тексту усіх структурних елементів ВКМР, включаючи висновки, бо

це сформульована наукова новизна є квінтесенцією виконаного дослідження, узагальнення його результатів і визначення перспектив (і обмежень) розвитку і використання цих результатів.

У випадку, коли при редагуванні тексту з'ясується, що деякі з намічених завдань виконані не повністю або «перевиконані», або, наприклад, якийсь фрагмент тексту висвітлює питання, нібито не заплановане – таке, що не зафіксоване як завдання, але сприяє досягненню мети, – слід також відредагувати і формулювання дослідницьких завдань: якісь конкретизувати (звужити), інші, навпаки, переформулювати у бік більшої міри загальності (розширити); не забороняється додати до переліку завдань 1-2 таких, які із самого початку не передбачалися, але виявилось, що в ході написання ВКМР були отримані «додаткові» результати (своєрідний *побічний ефект*) і тому можна вважати, що виконувалися такі собі латентні, приховані завдання.

Контроль за дотриманням магістрантом/-кою плану підготовки магістерської роботи здійснює науковий/-а керівник/-ця, який/-а:

- консультує з питань вибору теми ВКМР, розробки її плану, добору спеціальної літератури;
- контролює дотримання календарного плану підготовки роботи;
- готує відгук про ВКМР.

Щодо дотримання принципів академічної доброчесності

Згідно з п. 2.2.3. «Кодексу академічної етики Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля», «Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного й підсумкового контролю результатів навчання (до осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації» [16, с. 3].

П. 2.2.4 вказаного Кодексу порушенням академічної доброчесності називає наступне:

- академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

- самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів; - фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

- фальсифікацію – свідому зміну чи модифікацію вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

- списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема, під час оцінювання результатів навчання;

- обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

- хабарництво – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі [див.: там само].

Формами академічної недоброчесності є:

- «– копіювання та оприлюднення виконаного іншим автором твору як свого;

– дослівне копіювання фрагментів чужого твору (від фрази до набору речень) у свою роботу без належного оформлення цитування;

– внесення незначних правок у скопійований матеріал (зміна формулювання речень, порядку слів у них тощо) із збереженням загального змісту без належного оформлення цитування;

– парафраза – переказ своїми словами чужих думок, ідей або тексту;

– компіляція – створення тексту шляхом копіювання матеріалів із низки джерел без внесення правок і поглибленого вивчення проблеми, з посиланням на авторів та «маскуванням» шляхом написання перехідних речень між скопійованими частинами тексту» [25, с. 4-5].

Загальними вимогами до цитування є [див.: 23; 33 – 36]:

– обов'язкове виділення тексту прямої цитати лапками з обох сторін;

– обов'язковий її супровід точним посиланням на джерело;

– наведення авторського тексту (прямої цитати) повністю, без скорочення і без перекручень думок автора/-ки – в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі;

– у цитаті допускається пропуск слів, речень, абзаців, якщо при цьому зміст авторського тексту не перекручується: такі пропуски позначаються трьома крапками;

– при непрямому цитуванні (переказі, викладенні думок інших авторів своїми словами) слід уникати власної інтерпретації, тобто бути точним у викладанні думок автора/-ки;

– якщо необхідно висловити своє ставлення до окремих слів або думок з цитованого тексту, то після них у круглих дужках ставлять знак оклику або знак запитання;

– якщо, використовуючи цитати, Ви виділяєте в ній деякі слова, то слід після тексту зробити у круглих дужках спеціальне застереження, поставити після нього крапку, потім тире і вказати свої ініціали – за прикладом, і якому ініціали позначені «М. О.», де «М» – перша буква імені, «О» – прізвища: (курсив наш. – М. О.), (підкреслено мною. – М. О.).

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ВКМР

Текст випускної кваліфікаційної магістерської роботи має бути написаний грамотною державною мовою, з ретельним дотриманням принципів академічної доброчесності і норм та правил академічного письма, що для робіт здобувачів/-ок вищої освіти за спеціальністю 034 – Культурологія, за ОПП «Культурологія: гендерні дослідження» означає необхідність використання понятійно-категоріального апарату культурології і методів саме культурологічних студій, а і гендерної методології та термінології.

Магістерську роботу друкують на одній стороні аркуша білого паперу формату А-4 книжкової орієнтації, дотримуючись таких технічних вимог:

– шрифт – Times New Roman (для значеннєвого виділення прикладів, понять тощо допускається використання інших шрифтів);

– розмір шрифту – 14;

– відстань між рядками – 1,5 інтервали (до 30 рядків на сторінці);

– верхній і нижній береги – 20 мм, лівий – 30 мм, правий – 10 мм.

Заголовки структурних частин дипломної роботи: ЗМІСТ, ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ, ВСТУП, РОЗДІЛ, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ друкують великими літерами симетрично до тексту.

Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу в розрядці в підбір до тексту. В кінці заголовка, надрукованого в підбір до тексту, ставиться крапка.

Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом має дорівнювати 3-4 інтервалам (1 пробіл при міжрядковому інтервалі 1,5).

Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з номера розділу, підрозділу і пункту, між якими ставлять крапку

(наприклад, 1.3.2 – другий пункт третього підрозділу першого розділу), потім у тому ж рядку йде заголовок пункту (пункт може не мати заголовка).

Нумерація сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, малюнків, таблиць подають арабськими цифрами без знака № у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці. Титульні сторінки (див. Додаток 2, на трьох сторінках) НЕ нумеруються, так само як і сторінка Реферату. Сторінки додатків нумеруються, але не рахуються при визначенні обсягу тексту ВКМР.

Список використаних джерел має бути оформленим у відповідності до ДСТУ 8302:2015 Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання [1].

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. ДСТУ 8302:2015 Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. URL: https://kubg.edu.ua/images/stories/podii/2017/06_21_posylannia/dstu_8302.pdf
2. ДСТУ 3582:2013 Інформація та документація. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень в українській мові. Загальні вимоги та правила. URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=60550
3. АРА: вимоги та приклади. URL: http://restaurant-hotel.knukim.edu.ua/public/journals/557/examples/Dodatok-2_uk.pdf
4. Вимоги до Магістерської Роботи 2023. URL: <https://диплом.укр/вимоги-до-магістерської/>
5. Вимоги до оформлення бібліографічного опису літературних джерел. URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=109

6. Вимоги до оформлення магістерської дипломної роботи. URL: https://kneu.edu.ua/userfiles/Credit_Economics_Department/afedra+bankspravi/vimogi_do_mag_rob.pdf
7. Гербут Надія. Теоретико-методологічні засади гендерних досліджень. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/gerbut_teoretyko.pdf
8. Гендерні дослідження : прикладні аспекти : монографія / [В.П. Кравець, Т.В. Говорун, О.М. Кікінежді та ін.] ; за наук. ред. В. П.Кравця. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2013. – 448 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/6622/1/Монографія_13_zbor_18.51.58.pdf
9. Гендерні дослідження, проект «Донбаські студії» / Фонд ІЗОЛЯЦІЯ. Платформа культурних ініціатив; Представництво Фонду імені Генріха Бьоля. — Київ, 2015. — 228 с. URL: https://ua.boell.org/sites/default/files/gender_publication_all.pdf
10. Гендерний підхід: історія, культура, суспільство /під ред. Л. Гентош, О. Кісь. – Львів : ВНТЛ Класика, 2003. URL: <https://uamoderna.com/images/biblioteka/gender-approach-anthology.pdf>
11. Дипломна робота магістра: методика підготовки, написання і захисту (методичні рекомендації). – / Уклад. Н.М. Попович. – Мукачево: МДУ, 2019. – 36 с. URL: http://dspace.s.msu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/7336/1/Master%27s_%20thesis_%20methods_%20of_%20preparation_writing%20_and_%20defense.pdf
12. Дитяча книга як ретранслятор гендерних стереотипів. URL: <https://matrix-info.com/dytyacha-knyga-yak-retranslyator-gendernyh-stereotypiv/>
13. Довжун Т., Попова В. Інклюзивний менеджмент і протидія сексизму. Що таке нові етичні норми на робочому місці? URL: <https://www.wonderzine.com.ua/wonderzine/career/promo/6343-loreal-sexism>
14. Заграй Лариса. Теорії гендеру: Гендерні дослідження у психології: навчальний посібник / Івано-Франківськ, ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2019. 264 . URL:

http://gestproject.eu/wp-content/uploads/2019/02/Zahrai-Theories_of_Gender_PNU.pdf

15. Ільченко О.Ю., Кононец Н.В. Гендерний підхід у педагогіці. Електронний посібник для самостійної роботи та дистанційного навчання. Полтава : Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка, 2020. 58 с. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/10002/1/ЕП-Гендерний%20підхід%20у%20педагогіці-2020.pdf>
16. Кодекс академічної етики Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. URL: https://snu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/03/kodeks_academ_etyky_snu.pdf
17. Мальська М. Паньків Н. Основи наукових досліджень : навчальний посібник / Марта Мальська, Наталія Паньків. – Львів : Видавництво ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 226 с. URL: <https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/01/Osnovy-naukovykh-doslidzhen-Pan-kiv-Malska.pdf>
18. Мельник Т. 50/50 : Сучасне гендерне мислення. Словник / Т.М. Мельник, Л.С. Кобелянська. Київ : К.І.С., 2005. URL: <https://genderindetail.org.ua/library/suspilstvo/5050-suchasne-genderne-mislennya-134459.html>
19. Найпопулярніші стилі цитування: їх використання та приклади. URL: <https://unicheck.com/ua/blog/najpopulyarnishi-stili-cituvannya-yih-vikoristnnya-ta-prikladi>
20. Основи наукових досліджень: навч. посіб. / за заг. ред. Т. В. Гончарук. – Тернопіль, 2014. 272 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/4874/3/ПОСІБНИК%20ОНД%20друк.pdf>
21. Основи теорії гендеру: юридичні, політологічні, філософські, педагогічні, лінгвістичні та культурологічні засади: монографія / кол. авт.; ред. Л. Р. Наливайко, І. О. Грицай. — К.: «Хай-Тек Прес», 2018. —

348 с. . URL:

https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/4374/1/GENDER_.pdf

22. Оформлення цитувань та посилань. URL:
<https://library.sumdu.edu.ua/uk/doslidnyku/akademichne-pismo/tsytuvannia-ta-posylannia/tsytuvannia.html>
23. Підсумкова атестація здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти : навч.-метод. посіб. [для підготовки фахівців спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки»] / укладачі: Н.І. Ашиток, О.М. Кобрій С. М. Івах. – Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2018. – 55 с.
URL: <https://dspu.edu.ua › sgf › uploads › 2020/04> (назва для пошуку файлу: «5. вимоги до презентації основних результатів ...»)
24. Положення про запобігання та виявлення академічної недоброчесності Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. URL: <https://snu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/04/Polozhennya-pro-ak.-ned.-21-04-lystopad.pdf>
25. Положення про репозитарій кваліфікаційних випускних робіт здобувачів вищої освіти Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. URL: <https://snu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/03/Polozhennya-pro-repozytarij-vypusknyh-robit.pdf>
26. Проблеми гендерної рівності в галузі культури та мистецтва. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/Проблеми_гендерної_рівності_в_галузі_культури_та_мистецтва.pdf
27. Селюкова Н. Гендерно-інклюзивний підхід: три поради для вашої організації (матеріал підготувала Ксенія Дітчук). URL: <https://www.prostir.ua/?news=henderno-inklyuzyvnyj-pidhid-try-porady-dlya-vashoji-orhanizatsiji>
28. Смікал В.О. Умови та чинники формування гендерної культури майбутніх викладачів. URL: http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2020/71/part_2/44.pdf

29. Сінчук О.М., Берідзе Т.М., Барановська М.Л., Данілін О.В., Кальмус Д.О. Основи наукових досліджень: навчальний посібник. Кременчук : ПП Щербатих О.В., 2022. 196 с. URL: <https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/47228/1/OND-2022.pdf>
30. Сидоренко В.К., Дмитренко П.В. Основи наукових досліджень. URL: <https://studfile.net/preview/7118561/>
31. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 034 «Культурологія» галузі знань 03 «Гуманітарні науки» для другого (магістерського) рівня освіти. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/034-Kulturolohiya-bakalavr.28.07-1.pdf>
32. Сучасні вимоги до складання Списку використаної літератури і джерел інформації. URL: <https://www.pedcollege.kiev.ua/index.php/88-biblioteka/kursova-robota-metodychni-porady/727-suchasni-vymohy-do-skladannia-spysku-vykorystanoi-literatury-i-dzherel-informatsii>
33. Цитати у науковій статті: як правильно їх оформлювати. URL: <https://spubl.com.ua/uk/blog/tsitaty-v-nauchnoy-statye-sovety-kak-pravilno-ikh-oformlyat>
34. Цитування. Правила оформлення. URL: http://lib.znau.edu.ua/jirbis2/index.php?option=com_content&view=article&id=402:tsituvannya-pravila-oformlennya&catid=2:static
35. Цитування творів інших авторів у наукових працях. URL: http://www-library.univer.kharkov.ua/pages/bibliography/style/citation_of_works.pdf
36. Що таке цитата, та як правильно її оформити в тексті. URL: <https://buki.com.ua/news/shho-take-citata-ta-yak-pravilno-yiyi-oformiti-v-teksti/>

**ОРІЄНТОВНИЙ СПИСОК ТЕМ
ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ
МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ (ВКМР)**

1. Гендерні дослідження як культурне явище/надбання: теоретичне та історичне обґрунтування.
2. Фемінізм як провідний виток гендерних досліджень, його досягнення й обмеженості.
3. Особливості методології гендерних досліджень як культурологічних.
4. Гендерна теорія та гендерна ідеологія: взаємини, досягнення, проблеми та перспективи (*у різних соціокультурних просторах і впродовж різних періодів – за вибором здобувача/-ки*).
5. Культурологічні виміри гендерних досліджень.
6. Культурний простір практичного використання результатів гендерних досліджень.
7. Еволюція гендерних уявлень (*у різні історичні часи та в різних соціокультурних просторах – за вибором здобувача/-ки*).
8. Культурний зміст «свободи гендерного вибору» та її пропаганди.
9. Гендер у візуальних образах та формах (*у різні історичні часи та в різних соціокультурних просторах – за вибором здобувача/-ки*).
10. Проблеми візуалізації сучасних політичних та ідеологічних гасел і гендерні стереотипи.
11. Гендерні аспекти сучасного реформування сфери культури в Україні (*на прикладі будь-якої реформи – за вибором здобувача/-ки*).
12. Гендерна рівність як правова і культурна норма (теорія та практика).
13. Жінка/жінки у культуротворчому процесі: роль, смисл, вплив (*у різних сферах культури, в різні історичні часи та в різних соціокультурних просторах – за вибором здобувача/-ки*).
14. Жінки в науці/жінки-дослідниці (*в різні історичні часи та в різних соціокультурних просторах – за вибором здобувача/-ки*).
15. Жінки у/при владі (жінки-можновладиці, жінки-політичні лідери) (*у різні історичні часи та в різних соціокультурних просторах, у тому числі, в сучасних реаліях, – за вибором здобувача/-ки*).
16. Життєвий шлях, творчість/твори та вплив на гендерологію відомої феміністки/дослідниці гендеру (*за вибором здобувача/-ки*).
17. Принцип гендерної рівності – нова культурна універсалія?

18. Проблеми визначення й утвердження гендерної ідентичності (*у різні історичні часи та в різних соціокультурних просторах, у тому числі, в сучасних українських реаліях, – за вибором здобувача/-ки*).
19. Теорії гендеру і проблеми статевого виховання: культурологічний аналіз.
20. Гендерна складова сучасної вищої освіти (теорія та практика) як культурний феномен.
21. Гендерна рівність і культура інклюзії: теоретичне підґрунтя і практичні засоби взаємодії.
22. «Жіночий погляд» у літературі, образотворчому, театральному та кіномистецтві (*за вибором здобувача/-ки*).
23. Феномен Womantory: походження, зміст, еволюція, значущість.
24. Культурно-історичні форми руйнування гендерних стереотипів (*у різні історичні часи та в різних соціокультурних просторах, у тому числі, в сучасних українських реаліях, – за вибором здобувача/-ки*).
25. Проблеми гендерних відносин/стосунків під час війни (*у різні історичні часи та в різних соціокультурних просторах, у тому числі, в сучасних українських реаліях, – за вибором здобувача/-ки*).
26. Традиційні патерни у полігендерному соціумі.
27. Транссексуальність і транссексуалізм як елементи сучасного культурно-цивілізаційного простору.
28. Гендер і проблема насильства (*у різні історичні часи та в різних соціокультурних просторах, у тому числі, в сучасних українських реаліях, – за вибором здобувача/-ки*).
29. Гендер у добу цифровізації.
30. Візуалізація гендерних ролей у сучасному кіно: аналіз фільмів останніх років.
31. Репрезентації гендеру у віртуальних світах: вплив відеоігор на формування стереотипів.
32. Гендер у масовій культурі: вплив музики, моди та мас-медіа на уявлення про стать.
33. Гендерна динаміка в сучасному мистецтві: порівняння образотворчої діяльності та творів чоловіків та жінок.
34. Візуальний дискурс гендерної ідентичності в соціальних мережах: аналіз Instagram та TikTok.
35. Гендерна перформативність у театральних постановках: дослідження ролі акторської гри.
36. Репрезентації тіла та сексуальності у рекламі/рекламних кампаній.

37. Гендерні стереотипи в художній літературі: вплив класичних та сучасних творів на уявлення про гендерні ролі.
38. Гендерні аспекти режисерської професії: взаємодія між режисер(к)ами та актор(к)ами.
39. Гендерні засади подальшого цивілізаційного розвитку людства.
40. Гендерні проблеми подальшого цивілізаційного розвитку людства.

Шаблон оформлення титульних сторінок
(на трьох сторінках)

**СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ**

Навчально-науковий інститут (факультет) юридичний
(повне найменування інституту, факультету).

Кафедра _____
(повна назва кафедри)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до випускної кваліфікаційної роботи

освітній ступінь магістр
(бакалавр, магістр)

спеціальність 034 Культурологія
(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація Культурологія: гендерні дослідження
(назва спеціалізації)

на тему «_____»
назва теми

Виконав/-ла: здобувач(ка) вищої освіти

_____

(шифр групи)

_____

(підпис)

_____

(ініціали і прізвище)

Керівник/-ця

_____

(підпис)

_____

(ініціали і прізвище)

Завідувач(ка) кафедри

_____

(підпис)

_____

(ініціали і прізвище)

Рецензент(ка)

_____

(ініціали і прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада)

Київ – 20____

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Навчально-науковий інститут (факультет) юридичний
(повне найменування інституту, факультету).

Кафедра _____
(повна назва кафедри)
*

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач(ка) кафедри

“ _____ ” _____ 20__ року

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ ВИПУСКНУ РОБОТУ
ЗДОБУВАЧУ/-ЦІ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

_____ (прізвище, ім'я, по батькові у давальному відмінку)
1. Тема роботи « _____ »
(назва)

Керівник роботи: _____
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджений Наказом університету від « _____ » _____ 20__ року

2. Строк подання студентом роботи _____
(число, місяць, рік)

3. Вихідні дані до роботи:

обсяг роботи – 80-100 сторінок основного тексту (1,5 інтервал, 14 шрифт з дотриманням відповідного формату); список використаних джерел оформлюється згідно з бібліографічними нормами; додатки.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

проаналізувати сучасний стан проблеми; здійснити огляд наукових джерел за темою дослідження; викласти основні теоретичні та практичні положення, що розкривають тему роботи; зробити висновки.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслеників), таблиць, графіків:

_____ (за потребою)

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада Консультанта/-ки	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Прізвище, ім'я, по батькові, посада		
2	Прізвище, ім'я, по батькові, посада		
3	Прізвище, ім'я, по батькові, посада		

7. Дата видачі завдання _____
(число, місяць, рік)

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної випускної роботи	Строк виконання етапів	Примітка
1.	Збір інформації, робота над бібліографією		
2.	Актуалізація теми, постановка мети і завдань дослідження, складання робочого плану		
3.	Робота над розділом 1		
4.	Робота над розділом 2		
5.	Робота над розділом 3		
6.	Робота над висновками, оформлення випускної роботи магістра		
7.	Підготовка випускної роботи магістра до захисту та її захист		

Здобувач (ка) _____
(підпис) (ініціали і прізвище)

Керівник/-ця роботи _____
(підпис) (ініціали і прізвище)

Приклад реферату

РЕФЕРАТ

Випускна кваліфікаційна магістерська робота: 85 с., 80 джерел.

Охарактеризовано історико-філософські та сучасні експлікації поняття свободи; розглянуто діалектичний взаємозв'язок між свободою та відповідальністю, між особистою та соціальною свободою людини. Конкретизовано уявлення про соціальну норму як спосіб реалізації соціальної свободи та про взаємопереходи соціальної й особистої свободи в етиці дискурсу. Охарактеризовано причини конфлікту між особистою та соціальною свободою. Висвітлено феномен вираження особистої свободи у творчості. Визначено актуальні проблеми свободи творчості у сучасному суспільстві. Здійснено аналіз творчої свободи та відповідальності автора у рамках феномена «cancel culture».

АВТОР, ВОЛЯ, ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ, ДІАЛЕКТИКА,
ОСОБИСТІТЬ, ОСОБИСТА СВОБОДА, СВОБОДА ВОЛІ, СВОБОДА
ТВОРЧОСТІ, СОЦІАЛЬНА СВОБОДА, СУСПІЛЬСТВО, ТВОРЧИСТЬ

Приклад оформлення змісту ВКМР

2

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП	3
Розділ 1. ІСТОРИКО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ СВОБОДИ	10
1.1. Проблема визначення поняття «свобода» в історії філософії	10
1.2. Філософські експлікації особистої та соціальної свободи	19
1.3. Свобода та відповідальність: розмаїття філософських дискурсів	25
Розділ 2. ВИМІРИ ОСОБИСТОЇ СВОБОДИ У СУСПІЛЬНОМУ ЖИТТІ	32
2.1. Види особистої свободи у суспільстві	32
2.2. Конфлікт особистості та суспільства як проблема меж особистої та соціальної свободи	36
2.3. Можливі шляхи уникнення конфлікту особистості і суспільства	44
Розділ 3. ДІАЛЕКТИКА ОСОБИСТОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ СВОБОДИ У СВОБОДІ ТВОРЧОСТІ	54
3.1. Вираження особистої свободи через творчість	54
3.2. Межі соціальної свободи та проблема свободи творчості	65
3.3. Проблема творчої свободи та відповідальності автора у «cancel culture»	68
ВИСНОВКИ	78
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	83

Пам'ятка здобувачеві перед захистом ВКМР

До захисту ВКМР допускаються здобувач/-ки, які завершили магістерське дослідження за затвердженою темою, оформили текст ВКМР відповідно до вимог, включаючи технічні, отримали позитивну зовнішню рецензію на ВКМР та своєчасно подали текст ВКМР для розміщення у репозиторії СНУ імені Володимира Даля, куди допускаються лише ті кваліфікаційні випускні роботи, які пройшли перевірку на відсутність плагіату [див.: 26].

Захист магістерської роботи перед екзаменаційною комісією (ЕК) розпочинається з доповіді, в якій здобувач(ка) має викласти: а) актуальність теми; б) мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження; в) структуру роботи; г) дуже коротко зміст дослідження та г) положення, що виносяться на захист. Завершуючи доповідь, магістрант(ка) має зазначити, де можуть бути використані результати дослідження.

Оптимальний час виступу, який має бути стислим, конкретним, бажано – з використанням ілюстративного матеріалу, – 10–12 хвилин.

Члени ЕК, присутні на захисті, можуть ставити здобувачу/-ці питання з метою визначення рівня його/її професійної підготовки та ерудиції.

Після відповіді на питання слово надається рецензенту або зачитується рецензія. На зауваження рецензента магістрант(ка) повинен/-на дати аргументовану відповідь. Після цього слово надається науковому/-ій керівникові/-ці для характеристики і оцінки роботи. У разі його/її відсутності з поважної причини відгук має оприлюднити секретар(ка) ЕК.

Під час захисту ведеться протокол засідання екзаменаційної комісії. Окремо відзначається думка членів ЕК про наукову і практичну цінність роботи.

Загальний час захисту ВКМР не має перевищувати 30 хвилин.